

Varhaiskasvatuslain muutokset 1.8.2021 / Ändringar i lagen om småbarnspedagogik 1.8.2021

Sivistysvaliokunta / Bildningsutskottet 15.06.2021 § 70

799/03.00/2021

Valmistelija / Beredare: Varhaiskasvatuspäällikkö / Chef för småbarnspedagogik Mervi Keski-Oja, mervi.keski-oja(at)sipoo.fi

Taustaa

Varhaiskasvatuslakia (540/2018) on täsmennetty eduskunnassa 18.5.2021 kahden pykälän osalta. Varhaiskasvatuslain 36 § koskee päiväkodin henkilöstön mitoituksista poikkeamista ja 57 a ja b § koskevat henkilökunnan ilmoitusvelvollisuutta. Lain täsmennykset astuvat voimaan 1.8.2021 alkaen.

Varhaiskasvatuslaki, 36 § Päiväkodin mitoituksista poikkeaminen

Voimassa olevassa varhaiskasvatuslaissa on määritelty mitoituksista poikkeaminen siten, että lasten hoitoaikoihin liittyvistä muutoksista johtuen mitoituksista on voitu tilapäisesti poiketa. Esim. päiväkodissa samaa paikkaa käyttävät lapset (osa-aikaiset) ovat satunnaisesti ja lyhytaikaisesti samanaikaisesti läsnä esimerkiksi vanhempien työvuoron yllättävän muuttumisen vuoksi.

Uudella laikiin tehtävällä lisäyksellä tarkennetaan, että henkilömitoituksista poikkeaminen ei ole mahdollista henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä edes yllättävissä tilanteissa.

Varhaiskasvatuksen järjestäjän tulee huolehtia riittävät ja toimivat sijais- tai varajärjestelyt myös henkilöstön äkillisiin ja yllättäviin poissaolotilanteisiin. Lisäyksen tarkoituksena on selkeyttää voimassa olevaa säännöstä sekä estää väärinkäytökset aiempaan lakitekstiin liittyen.

Nykyinen lakiteksti:

”Päiväkodissa voidaan poiketa 35 §:ssä tarkoitetuista suhdeluista, jos lasten keskimääräiset varhaiskasvatuspäivät ovat jatkuvasti huomattavasti vähäisemmät kuin toimintapäivät. Poikkeaminen voi tapahtua siten, ettei lapsia ole muutoin kuin lyhytaikaisesti yhtäaikaisesti päiväkodissa enempää kuin suhdeluku edellyttää.

Lisäksi 35 §:ssä tarkoitetuista suhdeluista voidaan poiketa tilapäisesti ja lyhytaikaisesti laajennettaessa lapsen varhaiskasvatusaikaa 17 §:n 4 momentissa tarkoitetulla tavalla.”

Uusi lakitekstin lisäys:

”Poikkeaminen 35 §:ssä tarkoitettua suhdeluvusta ei ole sallittua henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä.”

Vaikutukset toiminnan järjestäjän kannalta

Toiminnan järjestäjän kannalta muutos tarkoittaa entistä tarkempia sijaisjärjestelyjä, koska henkilöstön yllättävätkään poissaolot eivät saa vaikuttaa suhdelukuun heikentävästi. Varhaiskasvatuksen järjestäjien tulee

varautua etukäteen henkilökunnan mahdollisiin äkillisiin poissaoloihin, jolloin kustannukset todennäköisesti lisääntyvät nykyisestä.

Varhaiskasvatustilain 57 a §, Henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus

Lain kohta on uusi, ja sen tarkoituksena on tehostaa varhaiskasvatukseen kohdistuvaa valvontaa ja turvata lainsäädännön tuella, että varhaiskasvatuksen henkilöstö kertoisi havaitsemistaan tai muuten tietoon saamistaan epäkohdista tai ilmeisen epäkohdan uhista.

Ilmoitusvelvollisuus koskee varhaiskasvatustilain 26-30 § määriteltyä henkilöstöä esim. varhaiskasvatuksen opettajia, -lastenhoitajia, -sosionomeja, -erityisopettajia sekä perhepäivähoitajia.

Ilmoitusvelvollisuus koskee mm. seuraavanlaisia tilanteita:

- Varhaiskasvatustilain vastainen toiminta (varhaiskasvatuksen tavoitteet, lapsen hyvinvoinnin tai kasvun, kehityksen tai oppimisen edellytykset ovat vaarantuneet; laadussa ilmenevät puutteet; lapsen epäasiallinen tai sopimaton kohtelu; toimintakulttuuriin sisältyvät lapselle vahingolliset toimet)
- Varhaiskasvatuksen tilat eivät ole terveelliset, turvalliset tai vastaa lapsen yksilöllisiin tarpeisiin
- Varhaiskasvatuksen henkilöstön määrästä ja mitoitukselta poiketaan lainvastaisesti

Uusi lakiteksti, kohta a:

"Varhaiskasvatushenkilöstöön kuuluvan on toimittava siten, että lapsen varhaiskasvatus toteutetaan tässä laissa edellytetyllä tavalla.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun henkilön on ilmoitettava viipymättä varhaiskasvatuksen toimipaikan toiminnasta vastaavalle henkilölle, jos hän tehtävissään huomaa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamisessa. Ilmoitus tulee tehdä kirjallisesti. Ilmoituksen vastaanottaneen henkilön on ilmoitettava asiasta varhaiskasvatuksen johtavalle viranhaltijalle.

Ilmoitus voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä, jos se on välttämätöntä ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi.

Varhaiskasvatuksen järjestäjän ja tuottajan on tiedotettava henkilöstölleen ilmoitusvelvollisuudesta ja sen käyttöön liittyvistä asioista. Ilmoitusvelvollisuuden toteuttamista koskevat menettelyohjeet on laadittava kirjallisena ja pidettävä julkisesti nähtävillä. Ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoituksen seurauksena."

Varhaiskasvatustilain 57 b §, Toimenpiteet ilmoituksen johdosta

Tässä pykälässä on kuvattu ne toimenpiteet, joihin päiväkodinjohtajan tai varhaiskasvatuksen johtavan viranhaltijan tulee ryhtyä ilmoituksen saatuaan.

Uusi lakiteksti, kohta b:

"Edellä 57 a §:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen vastaanottaneen varhaiskasvatuksen toimipaikan toiminnasta vastaavan henkilön tulee ilman aiheutonta viivytystä käynnistää tarvittavat toimet epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi.

Jos epäkohtaa tai ilmeisen epäkohdan uhkaa ei pystytä itsenäisesti poistamaan varhaiskasvatuksen toimipaikassa, on varhaiskasvatuksen johtavan viranhaltijan annettava asiassa tarpeellista ohjausta ja neuvontaa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi.

Varhaiskasvatuksen johtavan viranhaltijan on ilmoitettava asiasta edelleen aluehallintovirastolle tai Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle, jos epäkohtaa tai ilmeisen epäkohdan uhkaa ei 1 ja 2 momentissa mainituista toimenpiteistä huolimatta poisteta. Ilmoitus voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä, jos se on välttämätöntä asian käsittelemiseksi aluehallintovirastossa tai Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastossa.

Aluehallintovirasto tai Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi antaa määräyksen epäkohdan poistamiseksi ja päättää sitä koskevista lisätoimenpiteistä siten kuin 58 §:ssä säädetään.

Ilmoituksen tehneellä henkilöllä on kohtuullisen ajan kuluessa oikeus saada tietää mihin toimenpiteisiin ilmoituksen johdosta on ryhdytty.

Jos varhaiskasvatustoimintaa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi muutetaan ja muutoksella on erityistä merkitystä lapsen kasvun ja kehityksen kannalta, on toiminnan muutoksesta ilmoitettava muutoksen kohteena olevan lapsen vanhemmalle tai muulle huoltajalle.”

Vaikutukset toiminnan järjestäjän kannalta

Varhaiskasvatuksen järjestäjän on laadittava menettelyohjeet ilmoitusvelvollisuuden toteuttamisesta kirjallisena ja pidettävä ne julkisesti nähtävillä. Varhaiskasvatuksen järjestäjän on myös järjestettävä riittävästi ohjausta ja koulutusta henkilökunnalle.

Varhaiskasvatuksen järjestäjälle uusi lain kohta lisää varhaiskasvatuksen hallinnon työtä esim. koulutusten ja ohjausten järjestämisessä, ilmoitusten vastaanottamisessa ja tarvittavien toimenpiteiden käynnistämisessä sekä lakiin liittyvän toiminnan vaikutusten arvioinnissa.

Esittelijä / Föredragande	Sivistysjohtaja / Bildningsdirektör Pietinen Jukka
Ehdotus / Förslag	Sivistysvaliokunta päättää merkitä asian tiedoksi. Bildningsutskottet beslutar anteckna ärendet till kännedom
Käsittely / Behandling	
Päätös / Beslut	Sivistysvaliokunta merkitsi asian tiedoksi. Bildningsutskottet antecknade ärendet till kännedom.